

Ofta er það so, at teirra áhugamáli og okkara eru tey somu, báðir partar ynskja jú upplýsingar um føroysku undirgrundina. Tó, í summum førum eru áhugamálini ikki heilt eins í útgangsstøðinum, og tá verður spurtingurin, hvussu vit kunnu royna at ávirka gongdina okkum til fyrimunar. Men hetta skal sjálvandi gerast við virðing fyri "mótpartinum". Vit kunnu lætt freistast til at seta ov høg krøv, sum kunnu vísa seg at vera skaðlig í síðsta enda. Tá alt kemur til stykkis, livja bæði vit og oljufeløgini tibatir í eini nøkulunda frælsari verð. Tað føroyska økið røkkur ikki um allan knøttin, og tað finnst enn nógv onnur øki at leita eftir olju á.

Fyrstnevndi møguleikin omanfyri kundi formliga kanska latið seg gjørt, hóast hann ikki er í tráð við vanligu mannagongdina, tá forkanningarloyvi verða givin. Vanligt er, at kanningarfeløg, herundir oljufeløg, eftir umsókn fáa loyvi til at fremja ymiskar forkanningarverkætlanir, hetta sjálvandi treytað av, at tey uppfylla ymisk krøv, ið millum annað hava at gera við fyriligt mótgævi umhvørvi, fiskitilfeingi og fiskivinnu, innlating av kanningartilfari og úrslitum til oljufyrirsitingina o.s.fr. Myndugleikin, sum í hesum føri vegna landsstýrið er oljufyrirsitingin, skal tryggja, at myndugleikakrøvini verða fylgd.

Frá okkara politisku yvirvöld vóru bóðini greið viðvíkjandi spurninginum um ábyrgdarbytið í eini mögulegar boriwerkætlan í Lopra. Myndugleikin skuldi vera myndugleiki og einki annað. Tað merkir millum annað, at hann skal seta krøv um dygd, trygd, upplýsingar og til dømis nýtslu av føroyskari arbeiðsmegi, vörum og tænastrum í tann mun, hetta er gjørligt og forsvarligt. Øll ábyrgd viðvíkjandi tí at fremja verkætlanina sambært hesum treytum, her undir øll figgarlig ábyrgd, skal liggja hjá loyvisshavanum.

Verkætlanin skuldi tí skerast eftir einum leisti heilt í tráð við eina og hvørja aðra forkanningarverkætlan. Eitt ella fleiri kanningarfeløg (í hesum føri oljufeløg) kundu søkja um eitt forkanningarloyvi, sum vit so kundu geva teimum, um tey bundu seg til at uppfylla ymiskar treytir, ið vit settu teimum.

Fyrst nevndi framgangsháttur omanfyri varð sostatt ikki nakar möguleiki. Tað vildi sjálvandi verið bæði óseriøst og órealistiskt at sett tað sum eina ófrávikiliga treyt fyri loyvinum, at føroyskir stovnar ella fyrirkur skuldu hava ein megineiklut í verkætlanini, samstundis sum tey gjaldandandi oljufeløgini skuldu standa við fullari ábyrgd av henni. Og her kundi verið vert at undirstrika, at henda verkætlanin hvørki borteikniskt ella t.d. trygdarliga er ein endurtøka av fyrru verkætlanini í Lopra.

Av hinum báðum nevndu möguleikum tilálaði hin fyrri okkum ikki nakað serligt. Eitt av høvudsendingum sum heild er at royna at fáa so nógv og sterk oljufeløg sum gjørligt at venda teirra eygum hendavegin. Tað tyktist tí ikki serliga skilgott at úthysa eina røð av oljufeløgum í eini forkanningarverkætlan, sum möguleika kundi geva grundleggjandi upplýsingar um jarðfrøðiliga viðurskiftini undir føroyska basaltinum.

Tískil varð farið undir at arbeiða við tí síðstnevnda möguleikanum omanfyri, nevniliga at fáa so nógv oljufeløg sum gjørligt áhugaði í saman at fara undir eina framhaldandi boring í Lopra.

Men vit høvdu tørv á serkønari hjálpi til at festa á blað eitt fullfíggið uppkast til eina verkætlan, sum so skuldi leggjast fyri møgulega áhugaði oljufeløg at taka støðu út frá. Og hvør er betri til tilfiki, enn oljufeløgini sjálvi.

Og her er tað, at danska oljufelagið Dopas kemur inn í myndina.

Vit høvdu í okkara samskipti við tey ymisku oljufeløgini javnan borið upp á mál eina mögulega framhaldandi boring í Lopra, herundir høvdu vit serliga spurt um, í hvønn mun og á hvønn hátt tey kundu hugast at vilja luttikið í eini tilfari verkætlan. Rættiliga ymiskt var við áhuganum, fleiri vóru ivingarsom, onnur hildu tankan vera áhuga-verdan, uttan tó at vísa nakran serligan spenning fyri honum. Og aftur onnur vóru veruligan áhuga fyri eini tilfari boring, harav vóru eini trý eisini áhuga fyri, um møgulegt, at standa fyri henni. Her uppi var Dopas.

Tað gjørdist skjótt greitt, at Dopas var tað felagið, ið vísti tann størsta áhuga fyri verkætlanini, eftir tí leisti, sum vit kundu góðtaka. Eg kann millum annað nevna, at okkurt annað felag legði stóran dent á, at tey luttakandi feløgini fingur útvinningarrættin til mögulega olju (ella gass), um tað óvæntaða skuldi hent, at boringin bar við tilfari rævn. Hetta var sjálvandi nakað, ið vit hvørki vildu ella kundu ganga við til. Forkanningarlógin staðfestir tyðiliga, at tilfiki ikki letur seg gera.

A sumri 1995 vóru vit komin so langt, at vit avráddu við Dopas, at um teir uttan nakra samsýning vildu átaka sær at gera eitt fullfíggið uppkast til eina boriwerkætlan, sum vit kundu leggjast fram fyri onnur oljufeløg, og hjálpa okkum við marknaðarfrøingini, so skuldu vit virka fyri, at teir fingur leiðsluna av verkætlanini, um hon gjørdist veruleiki. Um tað ikki eydnaðist, so var teirra arbeiðsfløga við gerð av uppkastinum gjørd til fánýtis. Hetta var reimir handil, nakað fyri nakað.

Ein fortreyt fyri at Dopas kundi átaka sær hetta arbeiðið fyri okkum var, at

Danop skuldi standa fyri tí praktisku styringini, tí so nevnda operationella partinum, av verkætlanini. Flest onnur oljufeløg hava sína egnu operativu deild, men bygnaðurin í tí annars almenna oljufelagnum Dopas er so, at tann operativ parturin er lagdur í eitt sjálvstøðugt felag (Danop), har tað almenna (Dopas) eigur helmingin, meðan hin helmingurin er á privatum hendum, gjøgnum felagið Denerco.

Í dag vita vit øll, at verkætlanin gjørdist veruleiki við 19 luttakandi oljufeløgum. Sjálvar eri eg fegin um, at hetta eydnaðist.

Sum eitt kuriosum kann her nevast, at okkurt av teimum luttakandi oljufeløgnum vildi hava dokumenterað, at Danop (sum jú ikki er nakað stórt og heimskent felag) hevði nóg mikil av royndum við tilfari boriwerkætlanum, áðrenn teir kundu góðtaka sum operatørar. Hetta sigur eitt sindur um ta reaktión, vit kundu ventað okkum, um vit høvdu lagt fram krav um at nýta eitt føroyskt "operatørfelag", sum fleiri hava fært fram. Tað er við hesum sum við so nógvum øðrum: tað kann vera hent at læra seg at grulva, áðrenn roynt verður at renna um kapp.

Spurningurin um Statoil ella Dopas skal vera okkara høvudsrágevi

Hesin spurningurin er skjótt svaraður. Hvørki Statoil, Dopas ella nakað annað oljufelag skal vera okkara høvudsrágevi. Bæði feløgini eru sjálvandi hjartaliga vælkomn til, á jøvnum føti við onnur oljufeløg, at driva oljufelagsvirksemi her, og í hesum sambandi samskipta vit døgliga við tey. Men so leingi tann skipan verður fylgd, sum stungin er út í kortið higartil fyri oljuleit-ingarvirksemi v.m. á føroyskum øki, verða hvørki Statoil ella Dopas nakrantíð okkara høvudsrágevar, og tað vildi undra meg stórliga, um tey, heldur enn nakað annað oljufelag, hava nakrar ambitionir um tilfiki.

Skúladømið um rúðuleikan í umsitingini av føroysku undirgrundini

Nú er heitið "skúladømi" longu tugt og mykt heldur døgliga í seinastuni. Men álvaratos, Høgni, næstseinstasta brotið í seinnu grein tíni kann ikki vísa annað "skúladømi" enn tað, at í veruliga lívinum, eins og í skúlanum, er rætt at seta sær sjálvum eitt minstakrav um fyrireikingar - ein kundi nevnt tað heimaarbeiðið - áðrenn farið verður at greiða frá, tíansheldur at fara í bløðini á handa hátt. Tú nýtir enn tá viðurskiftini millum oljufyrirsitingina og oljuráðleggingarnevndina til at lysa, ella grundgeva, fyri tí, tú nevnr "tað allarmest áhugaverda í sambandi við greinina hjá Arna Olafsson".

Eg skal ikki á nakran hátt royna at svara fyri Arna - tað er hann sjálvar maður fyri - men tá tú gevur lesarum fatan av, at oljufyrirsitingin er undirløgd oljuráðleggingarnevndina, og ikki heimeleis er ein stovnur undir landsstýrinum, so fer tú ov langt av leið. Sum eg siggi at lögmaðurin, ið stovnaði oljufyrirsitingina á sinni, Marita Petersen, eisini greiðir frá í bløðunum, er oljufyrirsitingin stovnur við heimeleis ábyrgd mótgævi landsstýrinum (løgmanni, ið umsitar hetta málsøkið). Eg kann leggjast afturat, at ein av uppgávum, ið landsstýrið hevur sett okkum at gera, er at virka sum skrivstova hjá oljuráðleggingarnevndini, sum sjálvandi hevur tørv á skrivstovuhjálpi. Oljuráðleggingarnevndin hevur í løtuni eitt umfatandi arbeiði at gera, serliga í sambandi við ta frágreiðing við tilmælum, hon skal lata landsstýrinum um lógarkarmar og reglur fyri tí ætlaða framtíðar olju-

leit-ingarvirkseminum v.m. á føroyskum øki. Eisini ráðgevar hon bæði landsstýrinum og oljufyrirsitingini í tí dagliga arbeiðinum í tann mun, tørvur er á hesum. Oljufyrirsitingin er landsstýrisins umsitingarligi stovnur viðvíkjandi málsøknum "umsiting av rævnunum í undirgrundini". Her er onki hokus pokus.

Høgni spyr eisini - ógvuliga relevant - hvussu vit tryggja okkum, at ein føroyskur serkunnleiki kann mennast seg í umsitingini. Hesin spurningurin var ein tann mest grundleggjandi, tá landsstýrið á sinni valdi eina nevnd við serkønnum fólki at ráðgeva sær og oljufyrirsitingini, sum frá byrjan sjálvandi ikki hevði tann stóra kunnleikan til hetta umfatandi málsøki, men sum vónandi kann mennast so hvørt, sum umstøðurnar krevja tað.

Enn duga vit kanska ikki meira enn at grulva, men vónandi læra vit sum frá líður at ganga - og hvør

veit? - kanska ein dag eisini at renna.

Hesin seinasti parturin í grein míni gjørdist kanska eitt sindur persónligur. Men eg føldi tað næstan at vera neyðugt. Og eg havi varhugan av, at tú vælt toli tað, Høgni. Míni ráð til tín her til seinast skulu vera: Spiska tær pennin og halt áfram, men gloym ikki tydingin av heimaarbeiðinum!

Sum Arni longu nevndi í síni grein, so finst ikki so lítið av tilfari um gongdina í hesum máli, og flestu fólkin, ið hava fingist við undirgrundarspurningin heilt síðani sjeyti-árinu eru tibatir enn á lívi og kunnu spyrjast. Okkara lutur á oljufyrirsitingini við at royna at finna fram upplýsandi tilfar, og at greiða frá so frætt vit duga, skal ikki liggja eftir. Tað er ein partur av okkara uppgávu.

Vinarliga

Martin V. Heinesen

Frakkar til veður & vind – eisini stórt úrval av turrikløðum

Ullintur jakki

3/4 langur, marinebláur

kr. 2.098,-

Prísur
frá
kr. 748,-

Fæst armygrønur og svartur

TILBOÐ: Handskar í nógvum litum!

Acrylhandskar frá kr. 18,-

Ullintir handskar frá kr. 36,-

Skúlabúðin

Dr. Jakobsensgøta 21, tlf. 15315